

Vážené dámy a pánové, vážení přátelé řecké kultury,

je mi velkou ctí přivítat Vás dnes při příležitosti oslavy státního svátku Řecké republiky, dne řecké nezávislosti. Dovolte mi přiblížit Vám okolnosti tohoto významného dne.

Řecká kultura ovlivnila historický vývoj celé Evropy. Od mykénských dob přes epochu klasických řeckých dějin až po helénistické období a byzantskou říši jsme dokázali světu dávat klíčová umělecká díla a duchovní impulsy. Svět bez Aristotela, Platóna, Sofokla či Sokrata by byl jiným, než jak ho dnes známe. Z byzantského města Thessaloniki (Soluň), před více než tisíci lety přinesli Cyril s Metodějem křesťanství národům střední a východní Evropy, čímž ovlivnili jejich budoucnost. I řecká civilizace však zažila svou dobu temna.

Byzantská říše zanikla pádem Konstantinopole (dnešního Istanbulu) roku 1453, kdy se město a potažmo celá říše dostala pod kontrolu osmanských Turků. Řecká kultura, jazyk a národ byly tvrdě a krutě potlačovány bezohledným a barbarickým způsobem. Zpočátku byl boj proti utlačovateli neorganizován a Turky snadno kontrolován. Od 17. století však intenzita jednotlivých známek odporu rostla, zejména díky tajnému spolku Filiki Eteria. Zpočátku malá organizace se postupně rozrostla a mezi léty 1818 a 1821 se počet členů čítal již na tisíce. Filiki Eteria však nebyla jediná, kdo bojoval proti Turkům. Zásadní roli hráli i Fanariotové, Armatolové a Kleftové. Tyto skupiny zahájily tak zvanou řeckou revoluci, která trvala v období let 1821 až 1832. K nejvýznamnějším osobnostem osvobozenického boje patří Theodoros Kolokotronis, Alexandros Ypsilantis, Georgios Karaiskakis, Laskarina Bouboulina, Nikitaras, Papaflessas, Andreas Londos, Odysseas Androutsos, Athanasios Diakos, Daskalogiannis, Manolis Pappas, Anastasios Karatasos, Konstantinos Kanaris, Markos Botsaris a mnoho dalších.

Jako oficiální začátek boje za nezávislost je považován 25. březen 1821, kdy se v klášteře Agia Lavra sešli velitelé odboje z celého Řecka, přísahali si věrnost a vyhlásili nezávislost Řecka s požehnáním metropolitou z Patry Germanose. Povstání zpočátku nemělo žádnou podporu ze zahraničí, Svátá aliance (západní křesťané) dokonce z politických důvodů uvažovala, že zasáhne do bojů na straně Turků. Počáteční úspěchy řeckých bojovníků se začaly střídát s krutými porážkami, zejména když se na stranu Turků připojil egyptský Ibrahim Paša se svou armádou a prakticky vytlačil bojující Řeky z pevniny na ostrovy. Masakry způsobené tureckou stranou způsobily u evropské veřejnosti znechucení a vedly k založení filhellénského hnutí, které přimělo evropské vlády k mírné podpoře Řeků. Mezi zásadní osoby tohoto hnutí patřil Lord Byron. Postupně začali být Řekové podporováni pravoslavným Ruskem, jehož narůstajícího vlivu v oblasti se zalekly Francie a Velká Británie a na stranu Řecka se rovněž přidaly. Tyto tři mocnosti pak vyzvaly roku 1827 Turecko, aby uzavřelo s Řeky příměří. Po tureckém odmítnutí dochází k námořní bitvě u Navarina, kterou turecko-egyptská aliance drtivě prohrála. Na základě dalšího vývoje událostí získalo Řecko nejprve autonomii (1829) a definitivní nezávislost byla garantována až Konstantinopolskou smlouvou z července 1832. Řekové se tak stali prvním národem v Osmanské říši, který získal nezávislý vlastní stát. Řecký boj za svobodu se stal významným impulsem pro české i jiné národní osvobození.

Děkuji Vám, že jste věnovali pozornost těmto řádkům a přeji Vám příjemný večer.

Za Řeckou obec Ostrava,

*Georgis Mumulos
předseda*

